

Broj:

Podgorica, 02.04.2024. godine

Savjet Agencije za zaštitu konkurencije, na osnovu člana 20f stav 1 tačka 10 Zakona o zaštiti konkurencije („Sl. list CG“, br. 44/12, 13/18 i 145/21) i člana 10 Zakona o kontroli državne pomoći („Sl. list CG“, br. 12/18), u postupku davanja mišljenja, po zahtjevu podnijetom od strane Ministarstva saobraćaja i pomorstva, a na osnovu Predloga v.d. zamjenika direktora Agencije za zaštitu konkurencije, na sjednici održanoj 02.04.2024. godine, donosi

MIŠLJENJE

Prenos sredstava u iznosu od 122,000.00 dolara, od strane Ministarstva saobraćaja i pomorstva, društvu „ToMontenegro“ DOO, kao refundacija za plaćeno „ground risk“ osiguranje vazduhoplova Embraer E195, reg oznaka 40-AOC, ne predstavlja državnu pomoć ukoliko je predmetni vazduhoplov u vlasništvu države Crne Gore.

OBRAZLOŽENJE

Zahtjev

Ministarstvo saobraćaja i pomorstva (u daljem tekstu: „Ministarstvo“) obratilo se Agenciji za zaštitu konkurencije (u daljem tekstu: „Agencija“) Zahtjevom br. 06-348/24-632/2 od 16.02.2024. godine (zaveden u Agenciji pod br. 05-430/24-106/1 od 19.02.2024. godine) za mišljenje da li će uplata sredstava u iznosu do 122,900.09 dolara od strane Ministarstva društvu „ToMontenegro“ doo, (u daljem tekstu: „ToMontenegro“) kao refundaciju za plaćeno „ground risk“ osiguranje vazduhoplova Embraer 190-200 LR msn: 19000358, reg oznaka 40-AOC predstavljati državnu pomoć ovom društvu. U inicijalnom aktu je navedeno da je u toku procedura prelaska vlasništva vazduhoplova na državu Crnu Goru, te da je dana 21.12.2023. godine Vlada Crne Gore dala saglasnost Ministarstvu da potpiše Sporazum o poravnanju duga između Federativne Republike Brazila i Vlade Crne Gore, na ime duga za predmetni vazduhoplov.

U prilogu inicijalnog akta je dostavljena informacija od strane „ToMontenegro“ br. 217 od 24.01.2024. godine, u kojoj se navodi da je vazduhoplov Embraer – E195 reg oznaka 40-AOC u prethodna dva osigurana perioda bio osiguran u zajedničkom postupku nabavke usluge osiguranja flote „ToMontenegro“, kao najracionalnije i finansijski najpovoljnije rješenje za Vladu Crne Gore tako da je plasman osiguranja na međunarodnom tržištu osiguranja u Londonu izvršen zajedno za tri vazduhoplova kod istih reosiguravača, s tim što je za vazduhoplov reg. oznaka 40-AOC bila izdata posebna polisa osiguranja. Ovim putem je predloženo da se osiguranje predmetnog vazduhoplova izvrši po istom postupku i za naredni osigurani period tj. od 29. marta 2024. godine do 28. marta 2025. godine. Dalje se u informaciji navodi da bi osigurana

vrijednost vazduhoplova bila 8,086,539.00 dolara. Ukupna premija osiguranja vazduhoplova reg. oznaka 40-AOC za osigurani period od 29.03.2023. godine do 28.03.2024. iznosila je 112,752.38 dolara, sa porezom 122,900.09 dolara.

U prilogu akta je takođe dostavljena Oglasna dokumentacija za otvoreni postupak nabavke usluge osiguravanja vazduhoplova, kao i Obrazac ponude ponuđača.

Konačno, u prilogu akta je dostavljen i Obrazac prijave državne pomoći u kojem se navodi da mjera ne predstavlja državnu pomoć, da se sredstava dodjeljuju iz državnog budžeta, budžeta opštine ili drugih javnih fondova, da se mjerom ne daje prednost korisnicima koji obavljaju privrednu djelatnost, da je ista namijenjena određenom broju privrednih društava. U prijavi je takođe navedeno da mjera ne ugrožava konkurenciju i da ne utiče na trgovinu između Crne Gore i drugih država suprotno potvrđenim međunarodnim ugovorima. Dalje se u prijavi navodi da se mjera odnosi na specifični sektor – avio saobraćaj, da je korisnik „ToMontenegro“, da je veliko privredno društvo sa 190 zaposlenih, sa godišnjim prometom od 63.3 miliona eura i sa ukupnim godišnjim bilansom od 1.72 miliona eura profita. Takođe se u prijavi navodi da korisnik nije društvo u poteškoćama. Predmetnom mjerom se želi postići ušteda u budžetu države Crne Gore iz razloga što su troškovi premije osiguranja niži ukoliko se predmetni vazduhoplov osigura zajedno sa vazduhoplovima u vlasništvu društva „ToMontenegro“.

Dana 16.02.2024. godine Ministarstvo je Aktom br. 06-348/24/2 dopunilo inicijalni zahtjev u kojem je između ostalog navedeno, da je model vazduhoplova koji se osigurava - Embraer E195, i da je iznos koji će biti neophodno uplatiti osiguravajućem društvu 122,000.00 dolara.

Ocjena

Članom 2 Zakona o kontroli državne pomoći (u daljem tekstu: „Zakon“), propisano je da je državna pomoć:

- 1) finansijska pomoć koja se direktno ili indirektno dodjeljuje iz državnog budžeta, odlukom Vlade Crne Gore, budžeta opštine, odlukom nadležnog organa opštine, uključujući fondove Evropske unije i druge javne fondove;
- 2) pomoć koja se dodjeljuje korisnicima koji obavljaju privrednu djelatnost, čime se dovode u povoljniji položaj u odnosu na druge učesnike na tržištu;
- 3) finansijska pomoć koja se ne pruža privrednim društvima pod istim uslovima, ili se pruža selektivno privrednim društvima na osnovu veličine privrednog društva, mjesta poslovanja ili mjesta registracije, ili je namijenjena jednom privrednom društvu;
- 4) pomoć koja ugrožava konkurenciju i utiče na trgovinu između Crne Gore i drugih država suprotno potvrđenim međunarodnim ugovorima.

Da bi mjera predstavljala državnu pomoć moraju kumulativno biti ispunjena četiri uslova iz člana 2 Zakona.

Iz dostavljene dokumentacije i prijave pomoći Agencija je utvrdila da će prenijeti sredstva iz budžeta Crne Gore, stoga se radi o javnim sredstvima. Predmetna sredstva se prenose društvu „To Montenegro“ koje obavlja privrednu djelatnost vazdušni prevoz putnika. Međutim, iz predmetnog zahtjeva se zaključuje da će „ToMontenegro“ u ime i za račun države CG uplatiti iznos premije, kako bi bila plaćena niža premija osiguranja za vazduhoplov u vlasništvu države CG. Premija za osigurani period od 29.03.2023. godine do 28.03.2024. iznosila je 112,752.38 dolara, sa porezom 122,900.09 dolara, i ona služi kao osnov za obračun

premije i za period od 29.03.2024. do 28.03.2025. godine. Posljedično, ovo znači da u predmetnom slučaju „ToMontenegro“ nije stekao ekonomsku prednost na tržištu, već država refundira iznos koji je „ToMontenegro“ uplatio za vazduhoplov koji je u postupku prelaska u vlasništvo države. Dopunom inicijalnog zahtjeva je navedeno da je ukupna cifra predviđena za osiguranje vazduhoplova – 122,000.00 dolara.

Iz dostavljene dokumentacije se ne može sa sigurnošću utvrditi da li je vazduhoplov u vlasništvu države, međutim ukoliko država jeste vlasnik predmetnog vazduhoplova, Agencija zaključuje da se ne radi o državnoj pomoći.

U prilog ovoj tvrdnji idu i odredbe Obavještenja Komisije (EU) o pojmu državne pomoći iz člana 107 stav 1 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije (2016/C 262/01), koje su sastavni dio Pravilnika o listi pravila državne pomoći („SI list CG“ br. 35/14 ... 115/23) Prilog 2f, koji definišu prednost u smislu člana 107 stav 1 Ugovora, kao svaku ekonomsku korist koju preduzetnik ne bi ostvario u uobičajenima tržišnim uslovima, odnosno u nedostatku intervencije države, pri čemu je važan jedino uticaj mjere na preduzeće, a ne uzrok i cilj intervencije države.¹ **Prednost je prisutna kad god se finansijska situacija preduzeća poboljša kao rezultat intervencije države pod uslovima koji se razlikuju od uobičajenih tržišnih uslova.** Da bi se to procijenilo, finansijsku situaciju preduzetnika nakon uvođenja mjere treba uporediti s njegovom finansijskom situacijom u slučaju da mjera nije uvedena.² S obzirom na to da je važan jedino uticaj mjere na preduzetnika, nije važno je li prednost obavezna za preduzetnika, u smislu da je on ne može izbjeći ili odbiti. Tačan oblik mjere isto tako nije važan da bi se utvrdilo dodjeljuje li se njome ekonomska prednost preduzetniku. Ne samo da je dodjela pozitivne ekonomske prednosti važna za pojam državne pomoći, nego i oslobođenje u odnosu na ekonomsko opterećenje isto tako može predstavljati prednost. Ovo drugo je široka kategorija koja sadrži svako smanjenje naknada koje su obično uključene u budžet preduzetnika. To obuhvata sve situacije u kojima su ekonomski subjekti oslobođeni od sastavnih troškova njihovih privrednih djelatnosti.

U konkretnoj situaciji nije poboljšana finansijska situacija privrednog društva „To Montenegro“, već se radi o refundaciji sredstava, kako bi se nadoknadio trošak koji je ovo privredno društvo imalo prilikom uplate premije osiguranja u ime i za račun države CG.

S obzirom na to da je za dodjelu državne pomoći neophodno da kumulativno budu ispunjena sva četiri uslova (javna sredstva, selektivnost, prednost i uticaj na konkurenciju), Agencija je cijnila da nema ekonomske prednosti, niti je „To Montenegro“ dovedeno u povoljniji položaj u odnosu na druge učesnike na tržištu, samim tim nema ni uticaja na konkurenciju na tržištu, čime je isključeno prisustvo državne pomoći, u smislu člana 2 Zakona o kontroli državne pomoći.

¹ Presuda Suda od 02 jula 1974. godine, Italija protiv Komisije, 173/73 ECLI:EU C: 1974-71 tačka 13

² Ibid

Zaključak

Imajući u vidu da nije ispunjen uslov iz člana 2 Zakona o kontroli državne pomoći Agencija zaključuje da prenos sredstava u iznosu od 122,000.00 dolara, od strane Ministarstva saobraćaja i pomorstva, društvu „To Montenegro“ doo, kao refundacija za plaćeno „ground risk“ osiguranje vazduhoplova Embraer E195, reg oznaka 40-AOC, ne predstavlja državnu pomoć ukoliko je predmetni vazduhoplov u vlasništvu države Crne Gore.

PREDSJEDNIK SAVJETA

Dragan Damjanović

Dostavljeno:

- Ministarstvu saobraćaja i pomorstva, Rimski trg 46, 81000 Podgorica, Crna Gora,
- u spise predmeta,
- a/a.